Posamezna številka 80 vin. Pavšalni franko v državi SHS.

Izhaja
vsak četrtek (po potrebi tudi večkrat) z datumom prihodnjega dneva.

Dopisi naj se frankirajo in pošiljajo uredništvu lista »Mir«, Velikovec, Koroško.

Rokopisi naj se samo po eni strani lista napišejo, druga stran naj bo prazna.
Rokopisi se ne vračajo.
Dopisom je treba za odgovor priložiti poštno znamko.

Nefrankirani dopisi se ne sprejmejo.

MIR

Glasilo koroških Slovencev.

Velja
za celo leto . . . . K 20·—
» pol leta . . . . » 11·—
» četrt » . . . . » 6·—
» 1 mesec . . . . » 2·—
za inozemstvo primeroma več.
Naročnina se plačuje vnaprej.

Za oglasila se plačuje po 50 v, med besedilom po 1 K za 1 cm² vsakokrat, minimum 24 cm². — Za poslano se plačuje po 80 v, za parte, zahvale in izjave po 1 K za 1 cm². — Za male oglase se plačuje po 30 v za besedo; debelo tiskano 60 v vsakokrat; minimum 5 K.
Za izvestilo pri upravništvu 3 K posebej.
Vprašanjem je za odgovor priložiti znamko.

Denar naj se pošilja na naslov: Upravništvo lista »Mir«, Prevalje, Koroško.

Leto XXXIX. Prevalje, 30. septembra 1920. Št. 59

Konec vseh koncev pred vratmi.

Da nikdo ne bo rekel, da slikamo izmišljenega hudiča na steno, povemo kar vnaprej, da stoji vse to, kar navajamo, v št. 644 graškega časopisa „Neues Grazer Tagblatt“ od 22. septembra t. l. Kdor ne verjame, se lahko na mestu prepriča. Tam beremo črno na belem sledeče:

„V prvih mesecih tega leta je natiskala Nemška Avstrija vsak mesec za eno milijardo, to je tisoč milijonov novih bankovcev, tako da jih je bilo koncem avgusta že dvajset milijard, t. j. dvajset tisoč milijonov kron. V prvem tednu septembra smo jih izdali zopet eno milijardo in do konca septembra bo treba izdati zopet več kot eno novo milijardo. Sedaj bode sklenil avstrijski državni zbor, da je tiskati do konca leta najmanj štiri nove milijarde (najbrže pa jih bodo natiskali še enkrat toliko!), tako da bo imela Avstrija koncem leta najmanj 26 milijard kron papirnatega denarja.“ (Štirikrat večja in 10krat bogatejša Jugoslavija ima 6 milijard kron papirnatega denarja.)

„Pa to še ni vse. Država je napravila med tem še nove velike dolgove. Novi davki, katere je uvedla, so že davno porabljeni in ne zadostujejo niti za plače uradnikov. Do konca leta je treba napraviti še razven tega vsak mesec za poltretjo milijardo novih dolgov. (Jugoslovanski primanjkljaj znaša za celo leto samo 400 milijonov kron in se bo lahko stokrat pokril z vojno odškodnino od Nemčije, Ogrske in Avstrije.) **Davčni vijak se ne more še bolj naviti, ker je že čisto vse do zadnjega izčrpano. Nimamo nobenega finančnega plana in gospodarimo obupno tja v en dan. Dunajski ministri si že ne lomijo več glave z vprašanjem, kaj prinaša jutrajšnji dan. Drugega konca pač ni videti kakor popolen polom. Govori se, da bo postavljeno avstrijsko finančno ministrstvo pod tujezemsko kuratelo. To pomeni, da je Avstrija postala tuja kolonija, kakor zamorske pokrajine v Afriki. Čemu torej še volitve in parlament?“**

Ponavljamo še enkrat: Tako govorijo Nemci sami o svoji avstrijski republiki.

Kdo hoče biti še norec in oddati 10. oktobra zeleno glasovnico?

Kdo je ne bo z veseljem raztrgal in oddal za Jugoslavijo belo?

Celovška domišljavost.

Potrpežljivost koroških Slovencev ima svoje meje. Smejali smo se doslej otročarijam pobesnelega nemštva, ki se ne sramuje najumazanejših sredstev, da pokvari plebiscit. Ker vse skupaj ni nič pomagalo, posega Heimatdienst po zadnji bilčici, ki naj bi rešila potapljajoče se nemčurstvo.

Čujte, čujte! Nemci bi že radi predpisovali našim uradom, koga naj tepejo na jugoslovanskem ozemlju, koga naj izženejo. Obračajo se s to prošnjico na plebiscitno komisijo, kakor tepeno nebogljenče na ateja. Pravijo, da general Maister pripravlja puč, tako, da nemčurstvo pride ob grenko veselje, pri plebiscitu slavnostno pogoreti. Zato bi nemška jezica rada odpihnila generala Maistra čez Karavanke.

Strah ima velike oči. Cona A nam je sigurna, kakor amen v očenašu. Mi Jugoslovani smo poslednji, ki bi le od daleč morali špekulirati s pučem.

Nemške nakane so seveda prozorne. Prestrašili bi radi plebiscitno komisijo in jo pripravili do tega, da pokliče italijansko vojaštvo na naše ozemlje. Poslati hočejo nad naše ljudstvo najhujšo kazen božjo, laške polentarje, ki bi v enem tednu pokradli, kar so še pustili folksverovci, morili in klali ter delali nasilja, kakor jih delajo na Primorskem in o katerih so vsak dan polne novine nesrečnih naših bratov v Istri in na Goriškem. To bi bila zmeda vseh zmed, plebiscit nemogoč, naše ljudstvo oropano in konec vseh koncev — to zna sam Bog. Mihel pa bi se škodoželjno smejal. Toda težko, da bi mu bili njegovi pristaši v coni A hvaležni!

Ampak celovška drevesca ne dorastejo niti do meseca, kaj še le do nebes. Bodite brez skrbi, prestrašeni rogovileži okrog „Freie Stimmen“ in pa drugod. Našega puča ne bodete doživeli, ker ga nočemo, in general Maister ostane na Koroškem, ker ga kot privatnega človeka iz njegove vile živa sila ne more pregnati, dokler je še kak zakon na svetu. Plebiscitno komisijo pa opozarjamo na ta nov način nemškega terorja, s katerim bi hoteli vplivati na njene člane.

Kako bode izgledala ustava naše države?

Nemci vedno vpijejo: „Korošec ali Srb.“ Mislijo, da mi koroški Slovenci nismo vedeli kaj pametnejšega kot klobuke zamenjati. Namesto

Podlistek.

Kompoljski:

Brat.

Imam že štiri križe na hrbtu.

To sicer ni nič posebnega, ker jih ima marsikdo izmed vas morda že več, drugi jih boste pa še imeli, ako ne odidete preje v krtovo deželo, seveda. Nekaj posebnega pa je, da sem še-le s štiridesetimi leti našel svojega brata.

Torej poslušajte to čudno zgodbo.

Kakor veste, je bil začetek zime po prevratu leta 1918. nenavadno lep. Meseca decembra in januarja je bilo suho vreme in božje solnce je skoro vsak dan gledalo na nas in nas božalo s svojimi še vedno prijetno toplimi žarki. Kar nagledati se ni moglo tiste dni naših lepih krajev, ki so po dolgih letih suženjstva prvič uživali prostost in svobodo. Najbrže se je z nami vred veselilo, ko smo vriskali veselja, da je bila končana strašna vojna za nas tako ugodno. Saj tiste dni ni bilo v naših srcih ne jeze, ne sovraštva, ne hudobne misli. Nobena skrb ni zasenčila našega vedrega čela. Plavali smo v sreči in veselju ter si stiskali roke kot bratje in sestre.

Nekega takega dne v januarju sem se vozil iz Maribora proti Koroški. Železniški voz je bil nabito poln tako pisane družbe, kakor se navadno najde le na vlaku. Prvič smo se videli v življenju tako različni ljudje po starosti, spolu in poklicu in vendar smo kramljali med seboj veselo in zadovoljno kakor stari dobri znanci. Bili smo res pravi otroci tistih velikih in lepih dni. Čutili smo vsi v svojih dušah ves pomen besede svoboda, prostost. Stavili smo zlate gradove v oblake naše prihodnosti, ki se je nam kazala tako lepa, tako rožnata . . .

Pri oknu nasproti meni je sedel vojak-prostak v ponošeni in deloma že raztrgani uniformi. Suh in zagorel obraz je pričal, da ima mož kakih štirideset let. Iz neobritega obraza so štrlele tu pa tam že bele kocine in tudi v dolgih, visečih brkih so se prepletale posamezne bele niti. Temne in žive oči so zrle na videz ravnodušno na pisano družbo v vozu ali pa skozi okno na šumečo Dravo ter hribe nad njo. Ves čas je molčal. Nikdo se ni zmenil zanj. Zdel se mi je tujec med to domačo, srečno družino. In ravno njegov molk me je opozoril nanj, da sem začel ž njim razgovor.

„Kam pa vi potujete?“

„Na Koroško.“

„A, kje ste bili?“

„Kod kuče“, se je oglasil kratek odgovor.

Sedaj sem še-le spoznal, da mož ni Slovenec. Zato me je še bolj zanimal in izpraševal sem dalje. Kmalu sva bila v živahnem razgovoru. V kratkih potezah mi je naslikal vse svoje življenje in trpljenje v vojni dobi.

Bil je kmet na srednje velikem posestvu tam doli pod Nišem v Srbiji. Živel je srečno in zadovoljno z ženko in tremi otročiči do vojne. Kmalu po izbruhu vojne pa je zapustil dom, ženo in otroke ter šel branit domovino. Deležen je bil vseh muk in trpljenja, ki je bilo usojeno ravno srbski vojski v tako obilni meri, kakor nobeni drugi. Izprva je še dobival od doma kaka poročila. Potem je pa morala srbska vojska zapustiti domača tla in poročila so prenehala. Pet let ni videl doma. In sedaj so bili ravno božični prazniki, pa je šel pogledat iz Koroške v Srbijo, odkoder se vrača.

„A ko je prodirala srbska vojska in vrgla sovražnika iz Srbije, li nisi mogel iti preje domov pogledat?“

„Ne, brate.“

„Je prodirala tvoja četa daleč od tvojega doma?“

„Ne. Ravno po mojih domačih krajih smo podili Švabe.“

„Kako daleč si bil takrat od doma?“

„Tri ure.“

„Samo tri ure in ti nisi smel iti niti pogledat domov? Za Boga, tvoj poveljnik je moral biti krut človek! Bogme, da bi jaz v takem slučaju ne vzdržal in bi odšel za nekaj trenutkov domov, pa četudi brez dovoljenja poveljnika.“

Nasmehnil se je, potem pa mirno pristavil: „Ti nisi vojak, brate, oprosti! Moj poveljnik je vrlo dober človek. Ako bi mu bil rekel, da me pusti domov, pustil bi me bil za jeden, morda dva dni. A jaz ga nisem prosil. Takrat je bilo treba poditi Švabe in Madžare, a ne misliti na dom, ženo in deco.“

Sram me je bilo pred priprostim vojakom kmetom, ki je bolje umel svojo vojaško dolžnost kakor pa jaz, ki sem bil tudi vojak in sem si domišljal, da še nekaj vem. Nehote mi je prišlo na misel, koliko naših slovenskih fantov ali pa mož bi tako ravnalo v posebnem slučaju, kakor ta srbski kmet. Biti tako blizu svojega doma; po tolikih letih stati takorekoč na pragu svoje hiše in ne stopiti

Ljubljana

nemškoavstrijskega smo si izbrali srbskega. Namesto nemške komande hočemo zlezti pod srbsko. Mi pa odločno pravimo: nam ni za nobeno komando. Mi hočemo biti prosti, na svoji zemlji svoji gospodarji, brez nemške in tudi brez srbske komande.

Če bi ostala cona A pri Koroški, je tako gotovo nemška komanda, da noben pameten in noben neumen človek tega ne bode mogel zanikavati, ki količkaj pozna koroško zgodovino. 80.000 Slovencev se ne bode nikdar moglo braniti 240.000 Nemcev. Prej smo imeli 1 poslanca, Nemci pa 36, zanaprej bi pa imeli Nemci vse. Nam bi bilo samo še pravilo: „Maul halten, weiter dienen und Steuer zahlen!“ Njih postave so že sklenjene in ustava se sklepa.

Če pa pride slovenski del Koroške v Jugoslavijo, bodemo dne 28. nov. 1920 imeli volitve v konstituanto. Vsakih petindvajsettisoč ljudi si bo volilo po enega poslanca. Ti poslanci imajo edinole nalogo, določiti, kako se bode vladalo v Jugoslaviji. Gre za to, ali bodo vse komandirali iz Beograda, ali bodo posamezna plemena svoje reči zase odločevala. Načrt, ki ima največ verjetnosti, da postane zakon, je sledeči: Najnižja politična organizacija je občina. Vsi moški in ženske čez edenindvajset let stari volijo občinski odbor, ki si izbere župana. Občinam predpostavljena oblast je okrajno glavarstvo. Vsi prebivalci okrajnega glavarstva, kar je čez 21 let starih, volijo okrajni zastop, kateri potem izbira okrajnega glavarja in ostalo uradništvo. Vsa okrajna glavarstva cele Slovenije tvorijo za se celoto, ki ima svojo vlado, postavljeno od poslancev, izvoljenih od vseh prebivalcev Slovenije, starih nad 21 let. Zakoni, katere sklenejo slovenski poslanci, se predložijo kralju v potrdilo. Če jih noče potrditi, se pokrajinski zbor razpusti in so nove volitve. Če novi poslanci zopet hočejo to postavo, jo mora kralj brez spremembe potrditi.

Kakor bi tvorili Slovenci za se svojo celoto, tako Hrvatska za se, Bosna za se, Dalmacija za se, Vojvodina za se, Črna gora za se, Severna Srbija za se in Južna Srbija za se. Torej osem pokrajin.

Vse te pokrajine bi pa imele skupnega vladarja in skupno državno predstavništvo, katerega delokrog bi bil omejen le na resnično skupne zadeve.

1. Zastopstvo na zunaj v političnem in trgovskem oziru.
2. Skupno brambo domovine.
3. Promet.
4. Denarstvo. Seveda tudi za vse te potrebne finance. Vsa druga vprašanja bi reševale pokrajine same.

Za ta načrt ustave so sedaj v narodnem predstavništvu radikalci med Srbi, Narodni klub med Hrvati in Jugoslov. klub med Slovenci. Ker te tri stranke tvorijo v predstavništvo večino, je upanje, da bodemo Slovenci čisto za se skoro v vseh zadevah, pa tudi, da bodemo koroški Slovenci imeli za se svoje tri okrajne zastope, ki bodo izvoljeni le od koroških Slovencev. Ti bodo potem odločevali, kakšne uradnike bodemo imeli in učitelje in orožnike. Da bodo izbrali domačine, če jih le bo, je gotova stvar. Zato pa dajte svoje nadarjene fante v šole, da bodemo imeli dovolj svojih ljudi. Da sedaj še ni vse tako, je vzrok, ker ustave še nimamo in ker domačih učiteljev in uradnikov ni dovolj.

Torej v Jugoslaviji bode koroški Slovenec na Koroškem svoj gospod, v celi Sloveniji bodo vsi Slovenci samostojni gospodarji. In vsi Jugoslovani imamo skupno, močno, bogato državo, ki bode najboljše jamstvo, da bodemo imeli mir in red, dela in jela.

V Avstriji je pa gotovo, da bi bil izročen do smrti Slovenec le Nemcem.

Gospodu župniku Avguštinu Križaju,

nekdanjemu guštanjskemu župniku, sedaj župniku Podkloštrom, Nemška Avstrija.

Ko sem se 23. sept. 1920 vračala iz Slovenj. Plajberka, naletela sem v železniškem vozu na Vašo izdajalsko brošuro. Naslov ste ji dali: „Ob enajsti uri“. Vem, da ste bili kot bogoslovec in mlad duhovnik vnet Slovenec, vem pa tudi, da ste se, ko ste bili na Vratih, močno ohladili, kajti preveč ste zahajali na Trbiž. Nikdar in nikoli pa bi ne mislila, da ste zmožni tako izdajalsko nastopiti. Ali se ne sramujete, da bruhate izdajalsko lavo iz okrilja Nemške Avstrije na pošteno slovensko ljudstvo?

Pišete, da bi se otroci v šoli naučili samo par srbohrvaških kljuk. Bodite uverjeni, da ostanejo slovenske šole, kjer se bodo otroci, podučevani v materinščini, lahko učili, med tem ko bi v nemških šolah ničesar ne razumeli.

Nadalje pišete: „Vzeli so vam 20 % vašega denarja,“ zamolčite pa, da je že odrejeno, da se izplača, kar je pod 1000 kron, in kar čez, za to se dobe državne zadolžnice z obrestmi. Kurzi so Vam pa menda tudi kaj znani, ne? Hm, katoliško vero, pravite, so Germani na Koroškem razširjevali, povejte pa rajši, kako so jo Nemci in nemčurji zatirali s svojim „Los von Rom“ (proč od Rima), vsaj Vam je dobro znana protestantovska propaganda, ki je tudi plačevala odpadnikom po 100 kron. Seveda, kaj Vas briga, če ostane ljudstvo brez slovenskih duhovnikov!

Prav rada bi Vam poslala plebiscitno številko „Bogoljuba“, da bi se Vam nekoliko spomin osvežil, ker ste tako pozabljivi, da bi čitali o groznih zločinih, ki so se dogajali po nemških vojakih v slovenskih cerkvah; taka dejanja more izvršiti le človek, ki ga satan vodi. Vsak, ki poseduje le iskrico vere v presveto Rešnje Telo, ne bo priporočal voliti Nemško Avstrijo že vsled tega ne. No, prav nič bi se ne čudila, da začnete priporočati še luteranstvo. Nikar ne mislite, da Vas Vaši nemčurji spoštujejo, izdajalca vsak sovraži. Ali veste, kako je francoski cesar Napoleon rekel? „Ljubim izdajalstvo, sovražim izdajalca!“ Verjemite mi, to velja tudi za Vas. Žal mi je, da nisem imela časa vse prečitati, ker sem morala brošuro vrniti, zato mi ni mogoče na vse odgovoriti. Radovedna sem pa, koliko Judeževih srebernjakov ste dobili za svoje izdajalsko delo. Zagotovim Vas, da Vaša izdajalska knjižica doseže nasprotni namen, in zapomnite si: „Pekoča je vest izdajalca in strašen je njegov konec!“

Sorojaki moji! Poslušajte svoje slovenske duhovnike, ki so bili vedno naši najboljši prijatelji, izdajalsko brošuro iz Nemške Avstrije pa vrzite daleč proč od sebe! Koroška Slovenka.

Dnevne vesti.

Za plebiscit na Koroškem se je nabralo v hotelu „Beograd“ v Slovenjgradcu 500 K ob priliki fantovščine gospoda Alfonza Debelaka, davčnega uradnika v Slovenjgradcu, ki se poroči z gospodično Faniko Cizej iz Št. Ruperta pri Gomilskem.

Plebiscitne znamke za koroško glasovalno cono A. Plebiscitni odbor je izdal pod nadzorstvom deželne vlade in sporazumno s poštno upravo posebne plebiscitne znamke po 5, 15, 25, 45, 50 para in 2 dinara s pretiskom na 2 in 4 vinarskih časopisnih znamkah.

Plebiscitne znamke se smejo uporabljati za frankiranje pošiljatev do 10. oktobra t. l. in sicer po vrednosti, ki je označena na teh znamkah. Prodajajo se te znamke pri vseh koroških poštnih uradih glasovalne cone A, ter pri poštnih uradih Ljubljana 1, Maribor 1, Celje, Ptuj, Novomesto in Kranj in sicer samo sedem dni, ker je zaloga majhna. Cela serija stane 40 kron 80 vin., mala serija pa, to je vse parske, 16 kron 80 vin. Posamezne komade je dobiti pri imenovanih uradih samo od nekaterih vrst plebiscitnih znamk in sicer proti plačilu trojne nominalne vrednosti. Te plebiscitne znamke bodo imele veliko vrednost v narodnozgodovinskem ter tudi v filatelističnem oziru. Vsak, kdor si nabavi teh znamk, si pribavi reelno vrednost ter doprinese obenem svoj dar na norodni žrtvenik.

Popis vseh vojnih invalidov, vdov in sirot. Poverjeništvo za socialno skrb je razposlalo te dni vsem občinskim uradom tiskovine k naredbi Opr. št. III 3987/I z dne 6. septembra 1920 s potrebnimi navodili za popis vseh vojnih invalidov, vdov in sirot. Ker se je razpošiljanje tiskovin vsled tehničnih ovir zakasnelo, se podaljša rok za predložitev izkazov do 5. oktobra 1920. Občinski uradi naj pospešijo izvršitev popisa z vso intenzivnostjo, da ne bo treba znova podaljševati določenega roka. Občinski uradi, ki bi slučajno ne dobili tiskovin do najkasneje 28. sept., naj jih zahtevajo brzojavno pri invalidskem oddelku poverjeništva za socialno skrb v Ljubljani.

---

eden, ki bi šel takorekoč prostovoljno naprej, kakor je šel ta Srb?

„A zakaj nisi prosil za dopust meseca novembra ali decembra, ko je bila tvoja domovina že docela osvobojena in vojska takorekoč končana?“

„Ni bilo časa.“

„Kako, da ni bilo časa?“

„Bože moj, saj ti vendar znaš, kako je bilo po polomu. Vaši vojaki so hiteli domov in se niso brigali za drugo. Vsak je imel samo eno pred očmi: da pride čim preje domov. Kaj in kako se bode vzdržal red in mir, na to niso mislili. In vendar so bili tisti časi zelo opasni. Takrat smo prišli mi Srbi na pomoč. Malo nas je bilo, a smo bili razkropljeni po vsej Hrvaški, Slavoniji, Banatu in tudi pri vas v Sloveniji po večjih krajih. Moj oddelek je bil nekaj časa v Zagrebu, potem pa v Ljubljani in pozneje v Mariboru.“

„In potem?“ sem pristavil kakor sam pri sebi črez nekaj časa.

„Da, potem je bilo treba braniti granico, mejo.“

„Tako si prišel na Koroško?“

„Da, brate.“

Zvil si je iz finega srbskega tobaka cigareto ter ponudil še meni tobačnico. Prav ustregel mi je. Dasi rad pušim, posebno še kaj dobrega, vendar nisem imel pravega užitka od tiste cigarete. Zakaj moje misli so bile zopet drugje. Primerjale in vagale so Slovence in tiste „balkanske“ Srbe, o katerih so bili nam natrobili Nemci toliko grozovitosti in divjaštva. Imel sem pred seboj priprostega srbskega seljaka, ki ni znal ne pisati, ne čitati, ki je bil toliko let nepretrgoma v vojski in vendar sem se čutil v njegovi bližini tako majhnega in neznatnega, da me je bilo sram. Koliko izmed nas zavednih Slovencev, ki se radi trkamo na prsi in se ponašamo na svoje domoljubje, bi šlo v podobnem slučaju pomagat Srbom vzdrževat mir in red ter branit granice? Kaj bi se bilo zgodilo z nami takrat, da nismo imeli v tistih časih Srbov, ki so ravnali več kakor bratovsko?!

„Pa kako si našel doma?“ sem pretrgal svoje, ne ravno prijetne misli.

„Žalostno, brate, žalostno!“ je vzdihnil in na obrazu mu je legla senca.

„Kaj se je zgodilo z ženo, otročiči v tem dolgem času?“

„Nima kuče. Hišo so zažgali Švabi.“

„In deca?“

„Deca je umrla na lakoti ali kugi, Bog zna.“

„In žena?“

„Žena je postala luda (nora).“

V teh kratkih besedah je bilo obseženega toliko gorja in trpljenja, da sem kar ostrmel in nisem mogel najti nobene besede ne sožalja, niti ogorčenja. Srb pa je parkrat močno potegnil cigareto, dim puhnil od sebe, potem pa stisnil ustnice in izustil med zobmi samo dve besedici: „Prokleti Švabi!“ Nato se je s komolcem naslonil na okno, podprl glavo in zrl temnega obraza skozi okno. Vlak je drdral proti Vuhredu, kjer se konča ozka soteska Drave ter se odpre tako lepa gornja dravska dolina, ki jo obkrožajo na severu Remšnik, sv. Trije kralji, sv. Primož in Pesnice. Celih deset let sem bival v teh krajih, neštetokrat sem občudoval to naravno lepo in vendar jo še vedno tako rad pogledam, kadar me pot pelje mimo.

Tudi na mojega brata Srba je vplival ta pogled. Senca mu je zginjala z obraza, trdo stisnjene ustnice so odnehale in oči so zopet mirno zrle v svet.

„Boga mi, lepa zemlja!“ je zopet izpregovoril po daljšem molku napram meni. „In tu prebivajo Slovenci?“

„Da, brate!“

„Hvala Bogu! Vojska ni bila zaman. Vse to je sedaj naše“, je začel mirno nadaljevati. „Velika in lepa je naša domovina. Videl sem jo v teh mesecih. Srbija, Črna gora, Dalmacija, Hrvaška, Slovenija in še drugo, vse je naše.“

Zagledal se je zopet skozi okno. Tam od daleč je nas pozdravljala na prijaznem hribu cerkvica sv. Primoža s številnimi, trdno slovenskimi kmetskimi domovi, ki so kljubovali toliko let nemškemu navalu, da so končno dočakali svobodo. Srb se je zopet obrnil proti meni.

„Da, lepo lepo, bogato domovino imamo. Pa glej! Vaši neuki ljudje kažejo, da mi hočemo vaše zemlje. A mi ne potrebujemo zemlje. Imamo doma v Srbiji mnogo dobre in lepe zemlje. Kaj mi trebamo vaše zemlje? To je vse vaše in vendar tudi — naše. Slovenci, Hrvatje in Srbi smo eno. Bratje smo in vse, kar je naše, je vaše, in kar je vaše, je naše. Ali ni tako prav, brate?“

Čudil sem se tako priprostim in vendar tako pametnim besedam srbskega vojaka seljaka. Vlak se je začel ustavljati in se ustavil na postaji Vuzenica. Moral sem izstopiti. Stisnil sem novonajdenemu bratu roko in mu voščil srečo za slovo.

*

Marsikdo bode morda presenečen, ko prebere dogodbico do konca. Nič ne stori. Jaz sem bil tudi, ko sem jo doživel prav tako in resnično kakor sem jo tukalje opisal.

Človek marsikaj doživi, kar je zanimivo in vredno, da bi se ne pozabilo, in vendar se pozabi. Tudi jaz sem bil že pozabil na tega zanimivega najmlajšega brata, ki sem ga našel še-le s štiridesetimi leti.

A sedaj, ko Nemci toliko zabavljajo in pišejo črez Srbe, sem se ga zopet domislil. Kadar berem tiste neumne nemške laži, si pa vselej mislim to-le:

Bog nas varuj takih „prijateljev“ kakor so Nemci, in Bog nam daj še mnogo takih „sovražnikov“ kakor so Srbi.

Za okrajnega komisarja je imenovan koncipist dr. Ivan Vidmar pri okrajnem glavarstvu v Velikovcu na dosedanjem službenem mestu.

Sami hočejo izvesti Nemci plebiscit! Kako? Po otročje! Te dni je razposlal celovški Heimatdienst posebne pole, ki mu služijo za popisovanje glasovalcev. Glavna rubrika je: politična pripadnost: Nemec, omahljivec, SHS, opazka: je glasoval. Nemci hočejo še pred plebiscitom izvesti svoje privatno glasovanje, da bi še poslednjič terorizirali naše ljudi. Ta način agitacije je strogo prepovedan. Vsak tak slučaj naj se naznani našim oblastem, ki bodo že vedele, kaj imajo storiti. Tudi po Velikovcu so baje sopihale nemške dame s temi polami od hiše do hiše.

Koroška mladina v Ljubljani. V torek, dne 28. septembra, je obiskalo okrog 1200 koroških otrok in 300 starišev in učiteljev Ljubljano. Bili so prisrčno sprejeti.

Žitne cene pri Majdiču v Velikovcu. Majdiču letos pšenica cveti! Kadar ni drugega kupca za žito v Velikovcu na trgu, se hitro potrudi in plačuje pšenico po 5—6½ kron za kilogram, rž po 4 krone in oves le po 2·80 K. „To je pa vendar premalo," tarna kmet. „Nče moremo pomagati. V Jugoslaviji je že tak. Na Srbskem in Hrvatskem je toliko žita, da koroški kmet ne bode mogel shajati." Vprašamo ga, ali ni v Banatu cena za pšenico že 8 K; k temu pa pride še vožnja. Da bi le enkrat bilo glasovanje pri kraju, si bodemo pa sami uredili zopet svoja skladišča. Potem bo pa znal Majdič boljše plačevati in se manj jeziti. Nevarno je le, da bo rekel potem: Pšenica je tako silno draga, ker je je premalo.

Vera je v nevarnosti, ali kdo agitira za Nemško Avstrijo. V rokah imamo dopisnico s sledečimi besedami: „Dem Pfarramte Griffen zeigt ihren Austritt aus der röm. kath. Religion an Anna Samonigg. Griffen, den 5. I. 1919." — Župnijskemu uradu Grebinj naznanja svoj izstop iz rimsko-katoliške vere Ana Samonigg. Grebinj, 5. I. 1919. To pač zadostuje. Kdo bo še verjel taki ženski in njenim prijateljicam v Grebinju. Taka ženska, ki je odpadla od naše vere, ni nič vredna. Če znani pustriški hecar dela, kar hoče, so Grebinjčani z njim zadovoljni. Z našim župnikom pa niso in ne bodo, dokler ne bi trobil, kakor bi hotela Samonigg, Schwarz in drugi taki tiči. Tu je vera v nevarnosti, kaj ne? Kadar bo kak župnik s prižnice pozival ljudi, naj zagrabijo za kose, cepce in potolčejo bindišarje, kakor je lani pozival Manner, tedaj boste pa ž njim zadovoljni, kaj ne, nemčurji v Grebinju?

Potovalni učitelji za krojaško ni črevljarsko obrt. Pri uradu za pospeševanje obrti v Ljubljani sta razpisani dve mesti potovalnih učiteljev za krojaško in črevljarsko obrt. Obrtniki, ki reflektirajo na ta mesta, morajo dokazati svojo strokovno sposobljenost ter vložiti svoje prošnje do 10. oktobra 1920 pri ministrstvu trgovine in industrije, oddelek v Ljubljani. Natančnejša pojasnila daje urad za pospeševanje obrti v Ljubljani, Dunajska cesta 22.

Nadomestilo za usnjate gonilne jermene. V izložbenem oknu urada za pospeševanje obrti v Ljubljani, Dunajska cesta 22, razstavljeni so „Fesslerjevi" gonilni jermeni, ki se kot nadomestilo za usnjate gonilne jermene že leta uporabljajo v različnih velikih tovarnah v Nemčiji in so se prav dobro obnesli. Ker je razlika v cenah teh jermenov napram usnjatih jako velika, opozarjamo nanje občinstvo. Natančnejša pojasnila daje urad za pospeševanje obrti.

Planinski koledar za leto 1921. Sestavil in založil Franc Kocbek, nadučitelj v Gornjem Gradu. — Podružnice, ki so prevzele nabiranje naročnikov za ta koledar, se naprosijo, da nemudoma vpošljejo seznam naročnikov na gornji naslov, da je mogoče določiti število natisov. Tudi interesenti naj nemudoma vpošljejo besedila za oglase, da je iste mogoče uvrstiti še v ta letnik. — Cena koledarju bo 20 K ter je namenjen prebitek za povečanje planinske koče na Korošici pod Ojstrico.

Dopisi.

Velikovški okraj.

v **Mali Št. Vid.** (Tešinske razmere na Koroškem). V Malem Št. Vidu je 19. t. m. zvečer napadel in smrtno ranil slovenskega fanta Turka Jurija od Nemcev najet in plačan morilec. Cel popoldan so bili nemškutarji v Malem Šent Vidu nekako veseli v pričakovanju na nekaj izrednega. Ko se je napravil mrak, so zapazili naši ljudje, da se skriva ob potu v Malem Šent Vidu sumljiv človek, držeč v roki močno gorjačo. Ko je to zaslišal slovenski fant Turko, se je napotil v Ričijo vas, da pripelje učitelju Möderdorferju kolo. Dohitel je imenovanega morilca in ga vprašal, kaj da išče v Malem Šent Vidu. Morilec je hipoma izvlekel nož in zabodel Turka nad srcem. Morilec je utekel. Turko leži v bolnišnici v Velikovcu in se bori s smrtjo. Vidi se, da hočejo Nemci s silo odstranjevati naše ljudi. — Kako bi morili še le po plebiscitu? Kakšno žlahtno kulturo imajo pa šentvidski nemčurji, se vidi iz pogovorov: Erčnik, Teiser, Janesch, Jörgl, Jamnik in drugi so obžalovali, da ni bil Turko popolnoma usmrčen. Nekateri celo napadajo žensko, čisto priprosto slovensko deklo, katera je nudila ranjencu prvo pomoč. Dne 19. t. m. so brez vzroka nabili nemčurji iz St. Lipša (cona B) ki so se vračali na vozovih od nemške „Kulturvorstellunge" iz Velikovca — **desetletnega** fanta Valenti iz Malega Šent Vida. Imenovani fant je bolehen in mora sedaj radi telesnih poškodb nemčurskih barab stokati v postelji. Vzrok, da so ga nabili, je bil ta, da je fant povedal, da je iz „Klein St. Veit", ko so ga vprašali. Komisiji so se naznanila tudi imena nemčurskih barab. Radovedni smo, če jih bo komisija kaznovala. Ako ne, bomo točno izvršili sami to delo in sicer, ker pravi pregovor: „Kdor da takoj, dvakrat da", bomo kasneje dvakrat vrnili. — Isti dan so še napadli nemčurji slovenkega fanta Langerja Fr., nadalje ukradli Fullerju v Trpecah sadja in Iv. Fullerja istotako napadli in telesno poškodovali. Na vse to samo lahko kličemo: „Heil deutsche Kultur".

v **Galicija.** Dolgo časa je razsajala pri nas griža ter spravila nešteto ljudi pod hladno rušo. Dan za dnevom je zvonilo k pogrebu. Smrt ni hotela nič izbirati, pokosila je tudi več takih, ki smo jih šteli med naše najboljše in najdražje. Koncem minulega mesesa smo spremili k zadnjemu počitku vrlega narodnjaka Ignacija Leksa. Ni mu bilo usojeno dočakati dneva naše zmage, po katerem je njegovo plemenito srce tako hrepenelo. Spoštovali in ljubili smo ga vsi kot poštenjaka in moža kremenitega značaja, ki se nikdar v svojem življenju ni sramoval pokazati svetu, da je slovenske matere sin. Služboval je dolgo časa kot organist v Grebinjskem Kloštru, meseca maja pa je vsled bolehnosti moral zapustiti službo ter prišel na dom svoje sestre v Kreance; nismo si pa mislili, da nam ga bo nemila smrt tako kmalu iztrgala iz naše srede. Počivaj v miru, blagi, plemeniti mož-poštenjak, živel pa boš v naših srcih v neizbrisnem spominu!

v **Škocijan v Podjuni.** V nedeljo, 23. t. m. so popoldne pri Majerju zborovali nemčurji iz Kamena, Šmarkeža in nekaj naših zaslepljencev, ki nočejo izpregledati; med poslušalci je bilo mnogo mladoletnih, ki še nimajo glasovalne pravice. Spoznali smo, da se zbirajo pri nemčurjih le najslabši ljudje, ljudje brez časti in ponosa in ki se za vero in cerkev ne brigajo mnogo. Tem ljudem, od katerih mnogi le redkokedaj vidijo ob nedeljah cerkev od znotraj, sta prišla pridigovat sam žihpoljski Jaka Lučovnik in Steinacher, ki je lansko leto kradel in ropal v Škocijanu, a možakar se ne sramuje pokazati se zopet med nami, in slednjič socialdemokrat Lukas iz Celovca. Imamo zavest, da niso niti enega pridobili za Nemško Avstrijo, nasprotno, ves njihov ponesrečen nastop nas je toliko bolj utrdil v našem prepričanju, a nje je presenetil naš sprejem, da so morali takoj po kratkem zborovanju kakor politi kužki osramočeni jo odkuriti domov. Sramota je, da se tistih par nezavednih še sedaj zbira okrog takih propalic, ki ne razločujejo med tvojim in mojim, kot je Steinacher.

v **Žvabek.** (Glejte, taki smo!) Dolgo smo pomagali zdraviti pošteni Slovenci revnemu nasprotniku malega prašiča. Ni hotel biti zdrav in vsaka maža je bila zastonj, kakor pri nemčurjih. Pa se zgodi, da prašič od samega veselja pogine, ko smo dobili revnim dunajskim otrokom namenjen nemčurski cuker za naše podkupljence. Zvita buča, posestnik prašičev! Gre, pa z lastno motiko tolče do dobrega svojega prašička. Nato mu obesi listek na rep ter ga priveže na drevo ob cesti, kakor so delali Nemci po celem svetu, pa ne s prašiči, temveč z ljudmi. Bel listek tako pravi: „Slovenski fant ga je zadav!" Sklicala se je izredna seja G. H. R. ter so šli zalivat posmrtnico k svojemu predsedniku. Razmotrivali so kulturo poštenih žvabeških Slovencev: tisti vsem znani krivoprisežni revolverhauptmann, oni ponarejevalec podpisov in stari avstrijski špijon, ki ima za svojim hrbtom mrtvaško senco nedolžnega človeka, ter vsi tisti, ki pravica jim ni zapisana baš v prstih. Vsem tem se je „zgravžalo", da so žvabeški Slovenci ubili prašiča. Zgravžalo pa se je tudi poštenim in dobrim Žvabekarjem, da se smili nemčurjem prašič, ki ga sami potolčejo, topla človeška kri pa ne. Večje sramote noben občan ne more poznati in tudi mi je še ne poznamo, kljub zastonj pijači in Judeževim grošom!

Eden, ki je bil podkupljen od nemčurjev.

Boroveljski okraj.

b **Sele.** Iz Rusije se je povrnil Andrej Kelih pd. Zvrhnji Bošnjakov po petinpolletnem ujetništvu. Bil je prostovoljec v jugoslovanski legiji. Prihitel je navdušen domov ravno o pravem času, da pri plebiscitu odda svoj glas za Jugoslavijo. Dobrodošel na domačih tleh!

b **Otok ob Vrbskem jezeru.** V nedeljo, dne 19. septembra 1920, smo imeli obisk. Kakšen pa, boste vprašali. I, gospôde iz Celovca je prišlo obilo. Pa veste, zakaj? Prav na uho vam povem, da ne bode ta gospôda slišala, za vas pa tako vem, da ne boste nikomur povedali: Prišli so — jest. Kako pa to, se boste čudili, saj pravijo, da imajo dosti jesti doma? No, bilo je tako-le: Neki človek — šaljivec najbrž — je v nemškem listu objavil, da se bo dobilo v nedeljo tukaj vse pod slepo ceno, kakor: pivo 2 K, četrt litra vina 4 K, nemške seveda, in kako po ceni da bodo še-le jedila! Seveda to je bilo nekaj za te ljudi in prišli so v lepem številu. Prav začudili so se pa, ko so se najedli, ker so morali plačati kot sicer in to je bilo po njih valuti precej mastno. Nato so se spravili na grič k cerkvi in klicali: „Heil, heil!" Letim gledat, kaj je — sem namreč mislil, da preganjajo kakšno živino, da so klicali „hei" — nato še-le vidim, da je pod vsakim jabolčnim drevesom stala gosposka frajlica in pobirala jabolka. Če je bil slučajno plot na potu, se je pa lepo z dežnikom dobilo jabolka skozi špranjo. Sedaj sem se še-le domislil, da najbrž kričijo nad temi frajlicami, da bi pustile jabolka. Še-le prijatelj mi razloži, da ta klic je izraz, ne vem, kako bi povedal — navdušenje. Gotovo so bili navdušeni ob mastnem — računu. R—

b **Hodiše.** „Čujte in molite, da v skušnjavo ne padete," tako so rekli Bornikov atej gorskim nemčurjem, „kajti slišal sem," so djali dalje, „da bojo vendar le ti presneti Slovenci zmagali, kaj pa potlej?" Da se pa po plebiscitu ne bomo osmradili, bomo se pa malo nasolili, in res šli so v Celovec in so od tiste agitacijske cajtinge dobili en voz soli, in ker je pa pri nas na Gori tako malo nemčurjev, da bi mogli vso sol ponucati, so jo pa še začeli Slovencem ponujati, pa ti presneti Slovenci so jim pa rekli, da kniso ovce, ki bi se dale na sol ujeti, so jo pa morali nazaj peljati, no tako smolo, pravijo petelinčki, ali zato bojo pa imeli Lesjakov Simej več kšefta. Ta možicelj pa prodajajo židane haderce, pa glej, tudi temu možu smo napravili bojkot, in mirno čakamo, da jih bojo tako okoli nosili, kakor pa tiste flugcetelne, al pa radovedni smo pa le, koliko takih haderc bo kaj Bornikova Fildi dobila, ker tako pridno agitira za lačne Celovčane.

b **Ljubelj.** Judežev denar in Judeževe obljube delujejo posebno pri Ridovčinji. Obljubili so ji menda hišo za agitacijo in ona seveda — verjame! Ona verjame obljubam forštnarjev, ona verjame na zmago nemškutarjev, ona verjame na samega hudiča in belcebuba, samo pameti — ne verjame! Ali tudi ona bo doživela resničnost pregovora: „Kdor noče slišati, ta naj čuti!" Žal nam je, da je tudi P. Kristl zašel med one, ki več dajo na gospodov žamet, kakor pa na pamet. Če še na Mečižarje pošljemo dobrohotno svarilo, smo za danes pri kraju z odkritimi in prikritimi nasprotniki. Mi pa, kar nas je dobre volje in trdne vere, mi se bomo pokazali na dan glasovanja in — potem bomo govorili dalje. Zmaga je naša. — Karavankenschreck ne bo več strašil pri nas in tudi Tajčpeter se spravlja tja, kamor spada!

b **Bistrica v Rožu.** Da bi bolje razvili Nemci propagando za Nemško Avstrijo, so dne 23. septembra začeli deliti med nemčurje usnje, podplate in drugo blago. Ko smo opazovali ljudi, ki so hodili po blago, smo videli, da je nekatere vendar sram, da so se prodali za podplate, kajti mnogi so skrivali dobljeno blago. Ti ljudje, ki so prodali svoje prepričanje za kos podplatov, so dokazali, da niso politično zreli; semkaj spadajo nekatere osebe, ki sicer mislijo, da imajo ves socializem v mezincu. Ako bi mi res prišli pod Nemško Avstrijo, bodo ti nemčurji čez dva meseca nosili svoje podplate pri kmetih okrog in jih bodo ponujali za pol kile moke, da bi za en dan utešili svoj glad. Nemci bi po zmagi prinesli seboj raznovrstne karte in bi predpisovali, koliko sme ena oseba na teden pojesti, največ en „firtelc" kile moke. Torej nemčurji, vi bodete glasovali za stradanje. Kmetje, pozor! Ne pozabite, da bi v Avstriji morali oddati velik del svojega premoženja, ne pozabite, da bodo Nemci brez usmiljenja rekvirirali. Vedite, da ima Florijan Male p. d. Tomažič že napravljen „kontrakt" z „Viehverwertingo". Živina bo šla iz hleva. Delavci, pozor! Vedite, ako bi zmagali Nemci, izgubite v tovarni vsa živila, kakor moko, mast in sladkor, ki jih dobite sedaj po ceni. Nemška Avstrija nima, zato ne more dati.

b **Podljubelj.** Kjer je kaka „terna“ za dobiti, so seveda naši „deutsch-internacionalci“ prvi zraven, zato so se pa vlekli vsi na Bistrico na shod, da bi tam prav junaško pokazali, da so še ravno tisti kerlci, ko so bili lani, ko so celi Rožni dolini sramoto delali. Za tako nemčursko slavnost mora biti pa seveda vse v paradah, zato so si obesili tudi tiste „Verdienstkreuze“ na prsi, ki so jih dobili od „Heimatdiensta“ za „Tapferes Plündern.“ Tudi nemčurke so se „fajn“ napucale. Mihcova Katrca si je celo na svoj dovji jeziček mašno naštimala, da bi Lora videl, koliko je njej zrastel, odkar za Nemško Avstrijo mešetije. To je bila hojset, ko so jo odrinili iz Podljubelja. Ko pa zagledajo tisto Lipo, kjer bi jih imela Jaka in Lora z lažmi futrati, že vse polno Slovencev, je bilo pa veselje pri kraju. Vsi tisti, katere so teden poprej s petrolejom in soljo podkupili, so se začeli že kar tam od njih pomikovati, z veliko blamažo so se vrnili v svoje gnezdo. Sedaj se pa na vse kriplje prizadevajo, kako bi vzdrževali še to gnilobo skupaj, izprosili so od Heimatsdiensta, da jim napravi štacuno za zmešano blago. Za komije so si pa izvolili: Meringerja za podplate, Wieserja Joža za sol in sladkor, Bratinovega Petra pa za smrdljivca. Pri Šelandru imajo pa fosengo; ta mož je že od lani navajen tako blago skupaj voziti, katero je zoper deseto božjo zapoved. Za Podgoro je pa mesarjev Joža za večjega. Odkar je začel s smrdljivcem hantlati, je dobil tak nos, da bi sedem vreč naenkrat lahko pogasil. Čez celo oslarijo za mojstra je pa Mežnarjev Nacan, zato pa dobi tisti zlodijev lajbič, katerega bodo naši nemčurji desetega oktobra strgali za spomin.

Gospodarstvo.

Kaj početi z denarjem avstrijske republike?

Ker ljudje povprašujejo za pojasnila glede denarja, naloženega v denarnih zavodih avstrijske republike in niso na jasnem, ali so ga isti dolžni izplačevati in v kateri valuti in kedaj, bode na nekatere stvari opozorjeno.

Ločiti nam je glasovalno ozemlje (t. j. cono B), ki je še sporno, od definitivno avstrijski republiki priznanega. V coni B zaenkrat zavodi niso dolžni v drugi valuti izplačevati kot avstrijski in pod istimi pogoji kot avstrijskim državljanom. Torej kdor ima iz cone A denar naložen v Celovcu, zaenkrat more le avstrijski denar zahtevati od zavoda, ker je še vse ozemlje sporno, sedaj pa stoji pod avstrijsko upravo.

So pa tudi vlagatelji iz Jugoslavije v Celovcu. Tudi tisti zaenkrat ne dosežejo drugega kot avstrijsko valuto, ker še tozadevno med našo in avstrijsko državo ni dogovorov.

So nekateri, ki celo vlagajo sedaj še denar v Celovec v nadi, da bo Celovec naš in bodo potem dobili izplačano v SHS valuti, analogno onim vlagateljem v coni A. Poudariti pa je treba, da v dobi, ko se je v coni A al pari izplačevalo, je naš denar stal le malo višje od avstrijskega in se je to moglo izvršiti brez gospodarske krize. Ker je sedaj pa razlika prevelika, bi v tem slučaju gotovo prišlo do izmenjave po tačasni vrednosti kot v Primorju. Torej, ko bi danes prišlo do tega, bi dobil vsak vložnik od 100 avst. kron 40 SHS kron in kdor je dolžan 100 avstr. kron bi plačal 40 SHS kron.

Pride pa dan, ko bodo meje stalne, jasne. Kaj tedaj? Treba je ločiti vloge pred in po 1. nov. 1918. Vloge po 1. nov. 1918 se izplačujejo v avst. valuti, ker so bile v isti vložene. Vloge pred 1. nov. 1918 se izplačujejo po mirovni pogodbi v valuti (vrednosti) istega dne. (Torej sedaj približno 4 kratni znesek.) Tega bremena pa dotični denarni zavodi ne morejo nositi, ker bi šla na tak način zguba v milijone. Treba bode posebnih dogovorov med našo in avstrijsko vlado. Med avstrijsko, francosko in angleško vlado so že bila pogajanja. Avstrijski zavodi plačajo svoto kot bi bili vlagatelji Avstrijci; za kurzno razliko pa jamči država in jo nase prevzame. Torej nastane na tak način državi novo, veliko breme. Kakšna pogodba se bo med nami in Avstrijo sklenila, nato je treba počakati. Lahko se pa vlagatelj z zavodom prosto pobota.

Torej denar po 1. nov. 1918 vložen, kaže dvigniti in ga založiti v blago, na denar, vložen pred 1. nov. 1918, pa je treba počakati do končnoveljavnih dogovorov. Vsako drugo postopanje je kalkulacija — loterija.

Oddaja žita v Avstriji. Od letošnje žetve so že oddali avstrijski kmetje 420 vagonov žita. Dnevno rabi Avstrija 160 vagonov moke. Torej je vse vkup malo več kot za dva dni. Celo lansko leto so oddali kmetje 11.000 vagonov žita t. j. 8300 vagonov moke. S tem so se preživili avstrijski neproducenti 52 dni. Torej za en dan v tednu skrbi za živež domača država.

Od žetve 1920 je kupila avstrijska republika v

	pšenice vagonov	rži vagonov	turščice vagonov	ječmena vagonov
Jugoslaviji	5.000		11.100	1.000
Bolgariji	1.500		4.000	
Rumuniji	3.000	3.500	12.000	15.000
Skupaj	9.500	3.500	27.100	16.000

t. j. 56.100 vagonov.

S tem je Avstrija preskrbljena do konca februarja 1921. Pri sedanjem kurzu dinarja nam plača Avstrija 2 ½ milijardi kron.

Koliko sladkorja more kvečjemu Avstrija imeti? Avstrija ima 4 tovarne za sladkor. Leta 1818. je imela 8673 ha zemlje obsajene s sladkorno peso. (Glej Öst. Volkswirt 18. 9. 1920, str. 934.) Če računamo 300 q na ha pridelka, bi bilo skupaj 2,601.900 q. Pri 10 % izrabi bi dala 260.190 q sladkorja ali 26,019.000 kg. Pri šest milijonih ljudi pride na osebo letno 4 kg sladkorja. Če hoče Avstrija dati vsakemu prebivalcu mesečno 1 kg sladkorja, mora najmanj 26.000 ha zemlje obsaditi s sladkorno peso, kar pa ne pojde tako lahko.

Slike in prizori iz Celovca.

Celovec v nevarnosti — celo mrtvi naj bi glasovali.

V eni izmed celovških občinskih komisij se zglasi mož ter prinese s seboj tri krstne liste.

„Tukaj je krstni list moje žene, moje matere in moj lastni, prosim, vpišite nas v glasovalni imenik.“

Slovenski član občinske komisije pregleduje listine in ker se mu je mati zdela že malo prestara, vpraša možakarja:

„Kedaj se je rodila vaša mati?“

„Leta 1846., saj je zapisano v krstnem listu.“

„Kedaj pa je umrla?“

„Leta 1918.,“ se je zagovoril mož po neprevidnosti.

„Mrtvi po mirovni pogodbi nimajo pravice glasovati,“ se kratko odreže slovenski član občinske komisije.

Nemec je pobral krstni list svoje ranjke matere ter ves osramočen odšel.

Vsemogočni Heimatdienst.

V občinsko komisijo vstopi mlada gospa in se hoče vpisati v glasovalni imenik.

„Kako dolgo že bivate v Celovcu?“

„Tukaj imam potrdilo magistrata, prosim, poglejte!“

„Manjkajo Vam ravno trije meseci, torej nimate v Celovcu glasovalne pravice.“

Tedaj se oglasi Nemec, ki se je tudi vpisoval v imenik, rekoč:

„Gospa, pojdite kar dol v Ackerbauschule, kjer je Heimatdienst, tam bodo že napravili, da boste mogli glasovati.“

Eden izmed mnogih slučajev.

Trdi Nemec iz nižjih krogov pride v občinsko komisijo.

„Danes so bili neki fantje pri meni in so mi zabičili, da moram priti v komisijo. Kaj torej hočete?“

„Da, ali ste že izpolnili glasovalne pole?“

„Še ne.“

„Tukaj imate dve tiskovini in popišite vse, kar je treba.“

„Piši me v ... vse skupaj, kdo pa bo še enkrat sem hodil.“

Torej je vendar res!

K nekemu (slučajno slovenskemu) trgovcu pride shujšana ženska in meneč, da je Nemec, ga vpraša zaupljivo:

„Prosim, povejte po resnici, kako pa stoji naša stvar v coni A?“

„Verdammt schlecht,“ ji odgovori trgovec.

„Torej je vendar res, kar pravijo po Celovcu na skrivnem, pa ne marajo javno priznati.“

Društvene vesti.

Prevalje. Dramatični odsek Izobraževalnega društva na Prevaljah je preteklo nedeljo, 26. sept., uprizorilo gledališki igri „Judež“ in „Plebiscit“ s sijajnim uspehom, vkljub temu, da je imelo društvo le malo časa na razpolago se pripraviti na uprizoritev. Vsi igralci brez izjeme so rešili svoje vloge v popolno priznanje ter nudili prevaljskemu občinstvu prijetne zabave; le škoda, da društvu primanjkuje potrebnih sredstev, kakor garderobe i. dr., kar pa si bode gotovo kmalu nabavilo. Človeka vzradosti, ko vidi, kako se kmetska mladina na Koroškem — posebno na Prevaljah — z navdušenjem zavzema za izobrazbo in napredek. Koroška izobraževalna društva, posnemajte! Kakor se čuje, namerava to društvo v kratkem zopet nekaj zanimivega uprizoriti.

Nove knjige in časopisi.

Zadnji čas smo dobili Slovenci nekaj knjig, ki smo jih resnično veseli. V treh zelo lepih in priročnih snopičih nam je podal A. Melik „Zgodovino Srbov, Hrvatov in Slovencev“. V vzorni slovenščini nam je orisal našo zgodovino od najstarejših do današnjih časov. — Dr. Lenard je spisal „Jugoslovanski Piemont“, zgodovina Srbije od Črnega Jurija do kralja Petra. Knjiga, broječa 152 strani, je na prodaj pri Cirilovi tiskarni v Mariboru za 14 K, kar je danes zelo malo. Pisana je knjiga tako poljudno, da je bo tudi priprosto ljudstvo zelo veselo. Tudi za predavanja v izobraževalnih in drugih društvih bo zelo dobro služila. — Tretja knjiga, ki nam je bila res že potrebna kakor zrak in solnce, je „Slovenski pravopis“ učenega profesorja dr. Breznika. Ko bi bili imeli to knjigo že pred nekaj leti! Upajmo, da bo s tem pravopisom dosedanja negotovost in samolastnost posameznih pisateljev in listov vsaj nekoliko omejena, če že res ne more popolnoma izginiti. Založila je „Pravopis“ Jugoslovanska tiskarna in stane 12 K. Sezite po teh knjigah! Ks. Meško.

Lastnik in izdajatelj: **Gregor Einspieler**, prošt v Tinjah.
Odgovorni urednik: **Otmar Mihálek.**
Tisk tiskarne Družbe sv. Mohorja v Prevaljah.

Joško Reichmann
šolski vodja
Zala Pihler
učiteljica
poročena
20. septembra 1920.
Žihpolje Loče ob Baškem jezeru

Ladja, skoraj nova, jako trpežna za plovbo po Dravi, se ceno proda pri pd. Ojcinger v Smišlavčah, p. Rožek, v Rožni dolini.

Zahvala.

Povodom bridke izgube našega iskreno ljubljenega soproga in očeta, gospoda

Leopolda Pristova

se zahvaljujemo vsem, ki so nam izkazali svoje sožalje in tolažbo.

Posebno se zahvaljujemo preč. gospodu župniku Mateju Rieplnu za nagrobni govor in ki je pokojnika spremil k večnemu počitku, ter častiti duhovščini za zadnje spremstvo. Prisrčna zahvala pa tudi vsem mnogobrojnim udeležencem pogreba, ki so skazali zadnjo čast dragemu pokojniku.

Prevalje, 25. septembra 1920.

Žalujoči ostali.

Išče se **ključavničarski mojster,** ki bi sprejel 16 letnega, močnega fanta kot **vajenca.** Dopisi pod „ključavničar“ na upravništvo lista „Mir“.

Ovčjo volno
kupuje in plačuje po najvišji ceni
J. Oswald, Velikovec,
kavarna Sparl.
Zamenja pa tudi **sukno** za volno.

Vzgojišče za deklice
(internat)
v „Narodni šoli“ v Št. Rupertu pri Velikovcu
se priporoča p. n. slovenskim starišem. Sprejmejo se deklice, ki hočejo obiskovati gimnazijo, učiteljišče ali meščansko šolo v Velikovcu, ljudskošolske učenke, ki hočejo obiskovati javno petrazredno dekliško šolo v „Narodni šoli“ in večje, šoli odrasle deklice, ki želijo obiskovati gospodinjsko šolo v „Narodni šoli“. Začetek novega šolskega leta se bo pravočasno naznanil, na gospodinjski šoli se pa začne zimski tečaj dne 1. novembra 1920. Nadaljna pojasnila dajejo šolske sestre v „Narodni šoli“ v Št. Rupertu pri Velikovcu.

Slovenci! **Plebiscit je pred durmi! Vsi na delo za narod! - -**